

น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันแม่แห่งชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๔ หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา ขอนำเสนอภาพถ่ายการจัดงานวันแม่แห่งชาติ และภาพถ่ายจดหมายเหตุพระราชกรณียกิจ ชุด “สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ เมืองสงขลา” ดังนี้

วันที่ ๑๒ สิงหาคม ของทุกปี รัฐบาลกำหนดให้เป็น วันแม่แห่งชาติ (Mother's Day) ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง หากย้อนกลับไปในอดีตการจัดงานวันแม่แห่งชาติ จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๘๖ ณ สวนอัมพร โดยกระทรวงสาธารณสุข แต่ช่วงนั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทำให้การจัดงานวันแม่ในปีต่อมาจึงต้องงดไป หลังจากสงครามสงบลง หลายหน่วยงานได้พยายามให้มีการจัดงานวันแม่ขึ้นอีก แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การกำหนดการจัดงานวันแม่มีการเปลี่ยนหลายครั้ง ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติประกาศรับรองเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๙๓ โดยกำหนดให้วันที่ ๑๕ เมษายนของทุกปีเป็นวันแม่แห่งชาติ ซึ่งรัฐบาลได้พิจารณามอบหมายให้ส่วนงานสำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นผู้จัดงานวันแม่ในวันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๓ เป็นครั้งแรก และจัดต่อมาเป็นประจำทุกปี การจัดงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากประชาชนให้การสนับสนุนสามารถขยายขอบข่ายของงานให้กว้างออกไปได้ จึงทำให้การจัดงานไม่เพียงแต่มีการจัดพิธีทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังจัดให้มีการประกวดแม่ของชาติ การประกวดคำขวัญวันแม่ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นเกียรติแก่แม่และเป็นการเพิ่มความสำคัญของงานวันแม่ให้มากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้งานวันแม่จึงเป็นวันแม่ประจำปีของชาติตามประกาศของรัฐบาล ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม แต่คนทั่วไปมักเรียกกันว่า “วันแม่ของชาติ”

ต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๙ คณะกรรมการอำนวยการสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้กำหนดวันแม่ขึ้นใหม่อีกครั้ง โดยให้ถือเอาวันที่ ๑๒ สิงหาคม ซึ่งเป็นวันพระราชสมภพของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (พระอิสริยยศในขณะนั้น) เป็น วันแม่แห่งชาติ และได้กำหนดให้ดอกมะลิ เป็นดอกไม้สัญลักษณ์ของวันแม่ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เพราะดอกมะลิถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความดีงามของแม่ผู้ให้กำเนิดแก่ตัวเรา ดังคำประพันธ์บทดอกสร้อย ชื่อ แม่จ๋า ของ ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา ที่ว่า

ดอกเอื้องดอกมะลิ
ถึงยามผลิกลิ่นพราวสกาวัน
สดสะอาดปราศลีราศีระคน
เหมือนกมลสดใสหมดระคาย
กลิ่นมะลิหอมกระไรไม่รู้สร้าง
เปรียบได้อย่างรักแท้ไม่แปรหาย
อันรักแท้แลหัวใจได้บรรยาย
ขอเชิญทวย ฦ ที่ไหนจากใครเอ๋ย

วันแม่แห่งชาติ เป็นอีกหนึ่งวันสำคัญที่ทำให้เราต้องหวนกลับมาระลึกถึงพระคุณของแม่ ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด เลี้ยงดูลูกด้วยความรัก สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในฐานะแม่ของแผ่นดิน เป็นบุคคลผู้ให้ชีวิต ผู้คอยคุ้มครอง ผู้มอบความอบอุ่น เปรียบเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรที่คอยปกป้องลูก ๆ ให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ตลอดจนคอยผลักดันให้ลูกเกิดความสำเร็จในทุก ๆ ด้านในประเทศไทย การจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ ทั่วประเทศทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน พร้อมใจกันจัดกิจกรรมวันแม่ด้วยความจงรักภักดี มีการจัดงานประกาศเกียรติคุณเพื่อมอบรางวัลแม่ดีเด่นที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก และกิจกรรมอื่น ๆ ที่แสดงออกถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก และลูกได้ปฏิบัติเพื่อแสดงความรักที่มีต่อแม่ด้วย

หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกรมศิลปากร ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระองค์ท่าน ในการพระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้ใช้ชื่อหน่วยงานว่า “หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา” เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖ ตามประกาศกรมศิลปากร เรื่อง จัดตั้งหน่วยงานจดหมายเหตุแห่งชาติในส่วนภูมิภาค ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๕

ภ หจข สข /๒๕๓๖.๒/๐๐๑ การก่อสร้างตัวอาคารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา

ภ หจข สข /๒๕๓๖.๒/๐๐๒ การก่อสร้างตัวอาคาร
หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ สงขลา

ภ หจข สข /๒๕๓๖.๒/๐๐๔ นายสมคิด โชติกวนิชย์
อธิบดีกรมศิลปากร นายสาโรจน์ จารักษ์
อดีตรองอธิบดีกรมศิลปากร และนายอาร์ักษ์ สังหิตกุล
อดีตอธิบดีกรมศิลปากร ตรวจสอบงานก่อสร้าง
หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ สงขลา

ภ หจข สข /๒๕๔๑.๒/๐๖๔

อาคารหอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ สงขลา
ในระยะแรก ๆ ของการก่อสร้างมองจากทางขึ้นเขาคอหงส์

ภ หจข สข /๒๕๓๖.๑/๐๐๑

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ขณะดำรงพระอิสริยยศสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาฤกษ์อาคารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา
เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๖

บัตรเชิญเข้าเฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขณะดำรงพระอิสริยยศสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาฤกษ์อาคารหอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา

ภ หจข สข /๒๕๓๖.๑/๐๐๗ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขณะดำรงพระอิสริยยศสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมแผ่นอิฐทอง เงิน นาก และแผ่นศิลาฤกษ์

ภ หจข สข /๒๕๓๖.๑/๐๓๐

นายมงคล บุญวงศ์ รองอธิบดีกรมศิลปากร
กราบบังคมทูลฯ ถวายรายงานต่อสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พระบรมสาทิสลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

เต็มพระองค์ ขนาด ๑๘๐ x ๒๕๐ เซนติเมตร

ณ บริเวณโถงหอดจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ สงขลา

ผลงานอาจารย์ศักย ขุนพลพิทักษ์ จิตรกรเชี่ยวชาญ อดีตหัวหน้ากลุ่มจิตรกรรม สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร

ประมวลภาพการจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ

ของ หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ สงขลา

หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา ร่วมกับ
ศูนย์การค้าไดอาน่า คอมเพล็กซ์ จำกัด หาดใหญ่ จัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ
เนื่องในโอกาสวันแม่แห่งชาติ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๗ “แม่ของแผ่นดิน”
วันที่ ๗ - ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ ณ บริเวณชั้นใต้ดิน ศูนย์การค้าไดอาน่า คอมเพล็กซ์ จำกัด หาดใหญ่

หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา ร่วมกับ
ศูนย์การค้าไดอาน่า คอมเพล็กซ์ จำกัด หาดใหญ่ จัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติและจุดเทียนชัยถวายพระพร
เนื่องในโอกาสวันแม่แห่งชาติ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๘ “แม่ของแผ่นดิน”
วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๘ ณ บริเวณชั้นใต้ดิน ศูนย์การค้าไดอาน่า คอมเพล็กซ์ จำกัด หาดใหญ่

ข้าราชการ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ สงขลา
ถวายพระพรชัยมงคลและลงนาม ถวายพระพร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี
พันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓ ในวันอังคารที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓

ภ หจข สข สบ ๔.๒.๒/๐๙๓

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ประทับล้นพลหาที่ประทับณ ศาลากลางจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

ภ หจข สข สบ ๔.๒.๒/๐๘๓

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร ที่เฝ้ารับเสด็จ ณ ศาลากลางจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

ภ หจข สข สบ ๔.๒.๒/๑๐๗

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ที่มาเฝ้ารับเสด็จ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

ภ หจข สข สบ ๔.๒.๒/๐๖๖

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี
พันปีหลวง ทรงถือดอกไม้ พร้อมแยมพระโอษฐ์ ให้กับประชาชน
อำเภอรัตนบุรีที่มาเฝ้ารับเสด็จ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

ภ หจข สข สบ ๔.๒.๒/๐๘๙

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร
ที่มาเฝ้ารับเสด็จ ณ ศาลากลางจังหวัดสงขลา
เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

ภ หจข สข สบ ๔.๒.๒/๐๗๑

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง
เสด็จพระราชดำเนิน ณ ศาลจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

ภ หจช สข สบ ๓.๔.๑/๐๑๗

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง และพระบรมวงศานุวงศ์ บนหนังสือพิมพ์สตรีศรีสัปดาห์ ปีที่ ๑๕ ฉบับ ๗๔๓ วันศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๘

ภ หจข สข สบ ๓.๔.๑/๐๑๐

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในหน้าปกหนังสือพิมพ์สตรี
ศรีสัปดาห์ ปีที่ ๑๔ ฉบับ ๖๘๕ วันศุกร์ที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

ภ หจข สข สบ ๓.๔.๒/๐๑๙

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ โปรดเกล้าฯ พระราชทาน ลงบนปกนิตยสารสตรีสาร

ภ หจข สข สบ ๓ .๔.๒/๐๑๓

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ โปรดเกล้าฯ พระราชทานลงบนปก “แม่ศรีเรือน” ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑๒๕ ประจำวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๔

ภ หจข สข สบ ๓ .๔.๒/๐๑๖

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ โปรดเกล้าฯ พระราชทาน ลงบนปกนิตยสารสตรีสาร

ภ หจข สข สบ ๓.๔.๒/๐๐๓

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ภาพฝีพระหัตถ์ โปรดเกล้าฯ พระราชทานลงบนปก นิตยสารแม่ศรีเรือน ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔๓ ปักษ์แรก กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๑

ข้อมูลอ้างอิง

นัยนา แยมสาขา. (๒๕๖๒, กรกฎาคม - สิงหาคม). “ภาพเก่า-เล่าอดีต เรื่อง สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระราชชนนีศรีแห่งแผ่นดิน”. ศิลปากร, ๖๒ (๔) : ๘๗ - ๘๘.

ประวัติวันแม่แห่งชาติ, สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๔. จาก <https://www.sanook.com/campus/>

วันแม่แห่งชาติ, สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๔. จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>

สุภักดี อนุกุล. (๒๕๔๕). วันสำคัญของไทย. (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา.

ภาพถ่ายส่วนบุคคล นายจรัส จันทร์พรหมรัตน์ รหัสเอกสาร ภ หจข สข สบ ๓

หอจดหมายเหตุแห่งชาติแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา.

ภาพถ่ายส่วนบุคคล นายอัมพร จังคุณากร รหัสเอกสาร ภ หจข สข สบ ๔

หอจดหมายเหตุแห่งชาติแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา.

ภาพกิจกรรมหอจดหมายเหตุแห่งชาติแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ สงขลา ปี พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๖๓.